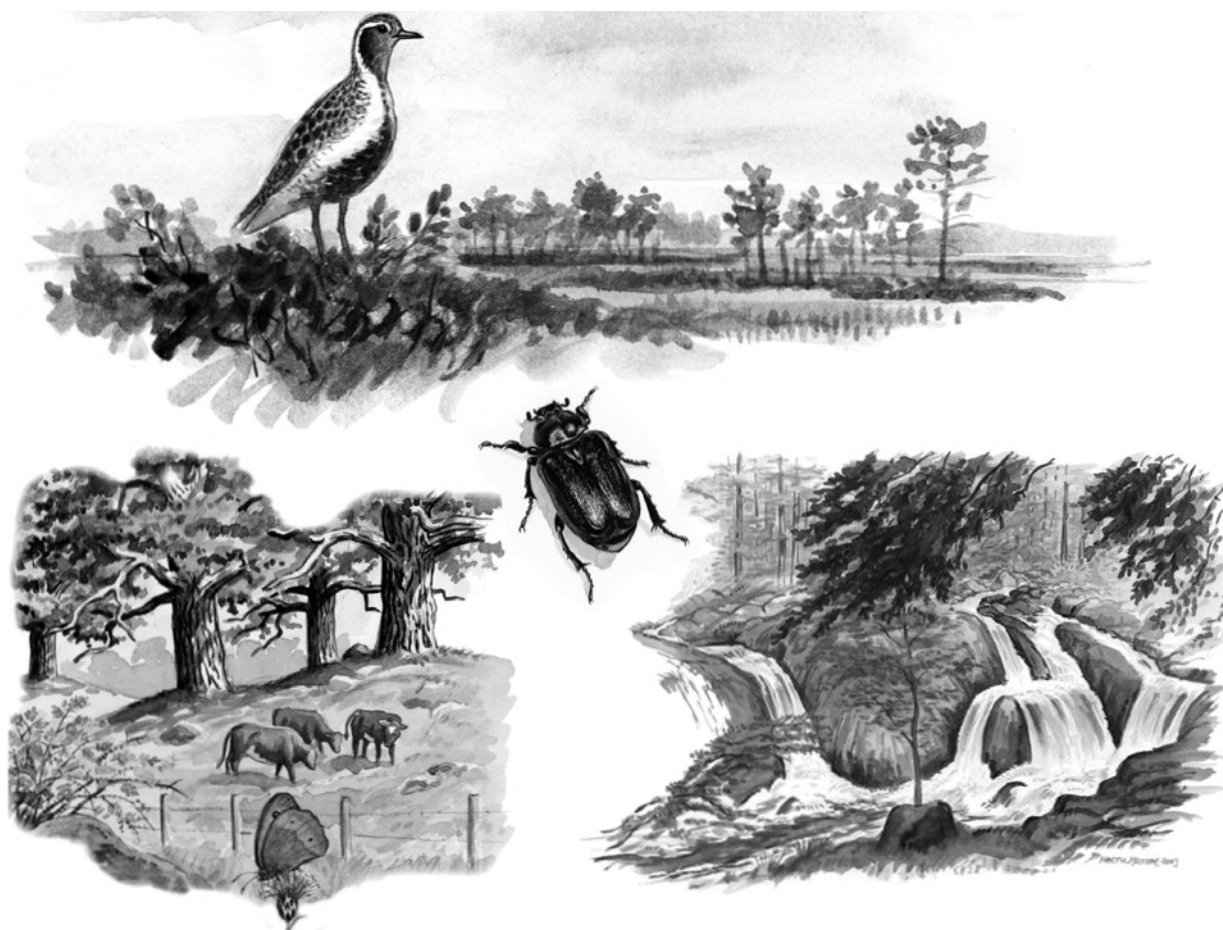

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0540155 Fårdala-Kleven

EU:s medlems länder bygger upp ett sk. "ekologiskt nätverk" av naturområden som kallas Natura 2000. Livsmiljöerna för vilda djur och växter krymper i snabb takt och många arter hotas av utrotning. Länderna i EU samarbetar därför för att försöka bevara det europeiska växt- och djurlivet. Arbetet grundas på två EU-direktiv, fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet.

Natura 2000-områden i Västra Götalands län

I Västra Götalands län finns 406 av regeringen beslutade Natura 2000-områden (t.o.m. år 2004) som sammanlagt har en yta av cirka 240 900 hektar. Avsikten med områdena är att bevara speciella, i EU direktiven bestämda naturtyper och arter. I länet förekommer 54 av dessa naturtyper och 95 djur- och växtarter. Arbetet med att utse områden har pågått sedan EU-inträdet 1995. Naturtyperna kan sammanfattas i följande kategorier och täcker cirka hälften av den totala ytan.

- Berg / hållmark, 3 800 ha
- Odlingssmark / hed, 3 506 ha
- Lövskog, 5 248 ha
- Barrskog, 8 475 ha
- Våtmark / hed, 14 218 ha
- Sötvatten, 21 567 ha
- Sötvatten, Vättern, 60 000 ha
- Hav / kust, 25 304 ha

Bevarandeplanen

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden, vad som kan skada eller påverka naturvärdena samt vad som krävs för att de ska finnas kvar. Planen ska också underlätta vid tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplaner utarbetas och fastställs av Länsstyrelsen som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Planen kan dock revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras; den sägs vara ett "*levande dokument*". Det är därför aldrig för sent att bidra med kunskap och synpunkter, kontakta gärna Länsstyrelsen. När bevarandeplanen ändras medför det att den måste fastställas på nytt. Markägare och andra berörda ges då nytt tillfälle att lämna synpunkter om ändringarna är av betydelse.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada Natura 2000-områdenas värden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det gäller även åtgärder utanför Natura 2000-området (regleras av miljöbalken). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i ett område bör man samråda med länsstyrelsen innan man påbörjar en åtgärd. Om det rör sig om en skogsbruksåtgärd ska istället samråd hållas med skogsvårdsstyrelsen innan en åtgärd påbörjas.

Mer information

Länsstyrelsen - www.o.lst.se - Telefon 031-60 50 00 vx. - E-post: natura2000@o.lst.se

Skogsvårdsstyrelsen - www.svo.se - Telefon 033-17 73 30 vx. - E-post: svs@svsvg.svo.se

Naturvårdsverket - www.naturvardsverket.se

Om lagstiftningen som Natura 2000 bygger på

Ett Natura 2000-områdes juridiska status bestäms av flera paragrafer i miljöbalken. Förutom bestämmelser om områdesskydd och tillståndsprövning enligt 7 kap. miljöbalken är Natura 2000-områden även riksintresseområden enligt 4 kap. 1 och 8 §§ i miljöbalken, vilket innebär att Natura 2000-bestämmelserna får en tydlig koppling till en rad andra lagar som rör markanvändning. Bestämmelser som rör miljökonsekvensbeskrivningar (MKB), tillsyn och ersättningsfrågor m.m. i Natura 2000-områden finns även i miljöbalkens kapitel 6:1 och 7, 11:9, 17:3, 19:2, 21:7, 29:4 och 31:4 och 5 kap. MB samt i förordningen om områdesskydd (1998:1252).

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten

Maria Johansson

BEVARANDEPLAN Diarienummer:
Fastställt 511-8966-2005
2005-08-15

Enligt sändlista

Nytt områdesnamn:

Fårdala

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0540155 Fårdala-Kleven

Kommun: Falköping Områdets totala areal: 44 ha

Områdestyp: pSCI, Life Biogeografisk region: Boreal

Naturtyper och arter som måste bevaras i området:

- 6230 - Artrika stagg-gräsmarker nedanför trädgränsen*
- 6270 - Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen*
- 7220 - Källor med kalktuffbildning
- 7230 - Rikkärr
- 9020 - Boreonemoral ädellövskog*
- 9070 - Trädklädd betesmark
- 9080 - Lövsumpskog*
- 9180 - Ädellövskog i branter*

Bevarandeplanen behöver uppdateras!

Enligt nuvarande kunskap om området vet vi att

följande naturtyper inte finns eller inte har naturtypsstatus:

7220 - Kalktuffkällor

9020 - Nordlig ädellövskog

Utvecklingsmark till ytterligare naturtyper kan finnas. Detta är viktigt att ta hänsyn till.

Bevarandesyfte

Syftet med Natura 2000-området är att de naturtyper och arter som finns i området (se förteckningen) ska bevaras långsiktigt. Varje naturtyp och art ska bidra till att upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus inom sin biogeografiska region. Det här området utgör därför en viktig del i det ekologiska nätverk av områden som Natura 2000 bygger på.

Det främsta syftet är att bevara ädellövskogen, sumpskogen, rikkärren, källorna och betesmarkerna.

Regeringen fattade beslut om att föreslå området till Natura 2000-nätverket i januari 1998.

Beskrivning av området

Fårdala-Kleven utgörs av naturreservatet Fårdala och ligger på den nordvästra sluttningen av Gerumsberget i Falköpings kommun. Gerumsberget är ett västgötskt platåberg och den lättvittrade kalkstenen och skiffern har gett upphov till rika jordar. Kalkrika källor med kalktuffbildning finns i sluttningarna samt ett extremrikkärr med värdefull flora. Stora delar av området har varit löväng som nu till större delen är igenväxt med ädellövskog. I den norra och östra delen av området är skogen helt opåverkad av skogsbruk. Det finns gott om död ved. Skogarna har en rik lundflora och stora delar har en rik moss- och lavflora med t.ex.

lunglav och den mycket sällsynta mossan mörk baronmossa. Vissa partier av skogsmarkerna betas och även trädklädda- och öppna betesmarker finns i området. I sluttningarnas nedre delar finns sumpskog som domineras av triviala lövträd som al och björk.

Bevarandemål

Målet är arealerna naturtyper ska bibehållas eller öka. Exempel på uppföljningsbara bevarandemål beskrivs under respektive naturtyp och art. Vilka av dessa mål som kommer att användas i området bestäms när kompletterande inventeringar genomförts. Då kommer även koder som x, y och liknande att ersättas med siffror och arter.

Markägareförhållanden

Ägs av staten och privata markägare.

Vad kan påverka negativt

- Upphört bete i betesmarkerna.
- Upphörd hävd i angränsande hagmarker kan påverka områdets hagmarker negativt.
- Indirekt näringstillförsel som t.ex. läckage av näringsämnen från åkermark, stödutfodring av betesdjuren eller sambete med gödsblad vall skulle påverka betesmarkerna rikärret och källorna negativt. Bete efter vegetationsperiodens slut och under vinterhalvåret innebär att djuren måste stödutfodras, vilket ger en näringstillförsel till fältskiktet.
- Slitage och markskador. Det skulle t.ex kunna uppstå om djuren gick i betesmarkerna vintertid eller om rikärren betas av tunga djur.
- Avmaskning av betesdjuren med avmaskningsmedel som innehåller avermectin. Avermectin kan påverka den dynglevande faunan negativt.
- Igenväxning kring de grova hagmarksträden.
- Igenväxning i våtmarker och källor.
- Invandrande gran kan konkurrera ut mer ljuskrävande arter.
- Spridning av aska. Det kan påverka källorna och kärret negativt.
- Terrängkörning i området. Terrängkörning kan ge markskador i alla naturtyperna, men i synnerhet i kärr- och källmiljöerna.
- Åtgärder utanför området som förändrar områdets hydrologi, t.ex. dikningar, dämningar eller anläggande av skogsbilvägar i anslutning till området.
- Avverkningar i anslutning till skogsnaturtyperna. Avverkningar och andra skogsbruksåtgärder är ett hot mot lövskogsmiljöerna som är beroende av trädkontinuitet och död ved. Stora avverkningar i anslutning till våtmarkerna och sumpskogen kan leda till att näring läcker ut i de blöta markerna.
- Luftföroreningar.

Nedan nämnda åtgärder skulle påverka negativt, men regleras i reservatsföreskrifterna

- Dikning, dämning, schaktning, upplag och täktverksamheter i området
- Bortförsl eller upparbetning av dött träd eller vindfalle.
- Skogsbruksåtgärder annat i naturvårdssyfte.
- Spridning av näringsämnen, bekämpningsmedel och kalk.
- Ändrad markanvändning, t.ex. inplantering av gran.
- Exploatering t.ex. bygge av hus eller väg.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Området är även skyddat som naturreservat. För att naturtyperna i området inte ska skadas kan det bli aktuellt att lämna en skyddszon vid avverkningar i anslutning till området. Likaså kan hänsyn vid större avverkningar i de angränsande våtmarksområdena behövas tas.

Betesmarken i området kräver årligt bete för att gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas. De ädellövskogar som kan betas enligt naturreservatets skötselplan får betas extensivt. Betning motverkar att skogarna blir allt för täta. I skogarna krävs det att inget skogsbruk bedrivs för att uppnå gynnsam bevarandestatus. Åtgärder för att uppnå gynnsam bevarandestatus som t.ex. borthuggning av invandrande gran, åtgärder för att skapa död ved eller underlätta föryngringen av lövträd kan dock komma att behövas. Kärret och källorna ska hållas öppna. Sly och träd i kärret och vid källorna ska hållas undan. Om uppföljningen visar att kärret och källornas naturvärden minskar ska de skötas med slätter.

Bevarandestatus

Kompletteras när basinventeringen är gjord.

Uppföljning av naturtyper och arter

De i bevarandeplanen angivna målen ska följas upp.

Bevarandemålen följs upp med olika tidsintervall beroende på vilken naturtyp eller art som berörs. Naturtyper som inte kräver skötsel följs upp stickprovsvis med glesa tidsintervall liksom arter som till exempel förekommer på många lokaler eller som inte är hotade i så hög grad. Områden som vid basinventeringen inte konstateras ha gynnsam bevarandestatus följs upp regelbundet tills gynnsam bevarandestatus uppnåtts. Samtliga områden ska följas upp om de innehåller arter och naturtyper som är sällsynta, särskilt viktiga för biologisk mångfald eller kräver regelbunden skötsel.

Dokumentation

Jordbruksverket. Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004. Objektrapporter (opubl.).

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1992: Bevarandeprogram och åtgärdsprogram för odlingslandskapets natur- och kulturvärden i Skaraborgs län. Meddelande 8/92.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 2001: Skötselplan och beslut för Naturreservatet Fårdala. Beslut 2001-11-09.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1991: Våtmarker i Skaraborgs län. Del 1. Medd. 2/91.

Digitaliserad skötselplan

Johan Jannert muntligen.

Naturtyper, djur- och växtarter som speciellt måste bevaras i området

6230 Artrika stagg-gräsmarker nedanför trädgränsen*

<i>Beskrivning:</i>	<p>Generellt sett utgörs naturtypen av artrika, hävdpräglade stagg-gräsmarker på torra-friska, silikatrika jordar. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter skall finnas.</p> <p>I Fårdala finns naturtypen på små partier i den nordöstra delen av området. I naturtypen med omnejd finns hävdgynnade arter som stagg och slåttergubbe.</p> <p>Naturtypen är beroende av traditionell hävd med bete och är känslig för utebliven eller felaktig skötsel. Den är också känslig för alla former av näringstillförsel som t.ex. gödsling eller ett ökat kvävenedfall. För att naturtypens arter ska finnas kvar på sikt är det viktigt även omgivande betesmarker hävdas. Naturtypen är känslig för fragmentering.</p>
<i>Bevarandemål:</i>	<p>Areal</p> <p>-Arealen artrika stagg-gräsmarker ska vara minst 0,6 hektar.</p> <p>Struktur och funktion</p> <p>-Minst 95 % av arealen ska vara väl hävdad varje år vid vegetationsperiodens slut (med "väl hävdad" menas som regel att hävden varit så god att ingen skadlig ansamling av förna skett).</p> <p>-Negativa indikatorarter ska inte förekomma med mer än 5 % täckning eller frekvens (negativa indikatorarter är hundkex, brännässla, åkertistel, krusskräppa, jättegroe, samt blommande exemplar av grenrör, rörfilen och älgört).</p> <p>-Krontäckning av träd och buskar som vuxit upp i ett välhävdad landskap ska vara mellan x och y % (5 och 15%). Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma (det vill säga träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag).</p> <p>-Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi. Alla diken med en avvattnade effekt ska vara igenlagda senast år 2030, med undantag för kulturhistoriskt värdefulla diken.</p> <p>Typiska arter</p> <p>-Förekomsten av typiska kärlväxter ska bibehållas eller öka. Minst x stycken av de typiska kärlväxtarterna stagg och slåttergubbe ska förekomma i minst y % av provytorna.</p>
<i>Negativ påverkan:</i>	Se "vad kan påverka negativt?" för området som helhet.
<i>Bevarandeåtgärder:</i>	Se bevarandeåtgärderna för området som helhet.
<i>Bevarandestatus:</i>	Troligtvis god.
<i>Uppföljning:</i>	Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

6270 Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen*

<i>Beskrivning:</i>	<p>Generellt sett utgörs naturtypen av artrika, hävdpräglade gräsmarker nedanför trädgränsen på torra–friska, silikatrika jordar. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter skall finnas.</p> <p>I Fårdala finns naturtypen på några små partier i den nordöstra delen av området. I naturtypen med omnejd finns hävdgynnade arter som slättergubbe, ormrot och prästkrage.</p> <p>Naturtypen är beroende av traditionell hävd med bete och är känslig för utebliven eller felaktig skötsel. Den är också känslig för alla former av näringstillförsel som t.ex. gödsling eller ett ökat kvävenedfall. För att naturtypens arter ska finnas kvar på sikt är det viktigt även omgivande betesmarker hävdas. Naturtypen är känslig för fragmentering.</p>
<i>Bevarandemål:</i>	<p>Areal</p> <p>-Arealen artrika låglandsgräsmarker ska vara minst 1,1 hektar.</p> <p>Struktur och funktion</p> <p>-Minst 95 % av arealen ska vara väl hävdad varje år vid vegetationsperiodens slut (med ”väl hävdad” menas som regel att hävden varit så god att ingen skadlig ansamling av förna skett).</p> <p>-Negativa indikatorarter ska inte förekomma med mer än 5 % täckning eller frekvens (negativa indikatorarter är hundkex, brännässla, åkertistel, krusskräppa, örnbräken, samt blommande exemplar av grenrör, hundäxing och hässlebrodd).</p> <p>-Krontäckning av träd och buskar som vuxit upp i ett välhävdad landskap ska vara mellan x och y % (5 och 10%). Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma (det vill säga träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag).</p> <p>Typiska arter</p> <p>-Förekomsten av typiska kärlväxter ska bibehållas eller öka. Minst x stycken av de typiska kärlväxterarna slättergubbe, ormrot och prästkrage ska förekomma i minst y % av provytorna.</p> <p>-Förekomsten av typiska fjärilsarter och spillningslevande bladhorningar ska bibehållas eller öka. Minst x stycken ska förekomma i minst y % av transekterna.</p>
<i>Negativ påverkan:</i>	Se "vad kan påverka negativt?" för området som helhet.
<i>Bevarandeåtgärder:</i>	Se bevarandeåtgärderna för området som helhet.
<i>Bevarandestatus:</i>	Troligtvis god.
<i>Uppföljning:</i>	Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

7220 Källor med kalktuffbildning

Beskrivning: Generellt sett utgörs naturtypen av källor med hårt, kalkrikt vatten där kalktuffbildning pågår. De kan finnas både i jordbruksmark, skogsmark och vara del av större myrkomplex. Källorna är oftast små och vegetationen domineras av mossor, särskilt tuffmossor (*Palustriella* spp.). Naturtypen inkluderar både källmiljöer som är solexponerade och beskuggade av träd- eller buskskikt. Trädskiktets krontäckning kan vara 0-100%. Källmiljöerna har en speciell flora och fauna som varierar med mineralsammansättning och krontäckningsgrad. Källans hydrologi och hydrokemi får inte vara starkt påverkad av antropogena ingrepp.

I Fårdala finns kalkrika källor på flera håll i området. Vid många källor faller kalktuff (travertin) ut ur det framrinnande vattnet som är mättat på kalciumkarbonat. En blandning av kalcium- och magnesiumkarbonat bildas ur både vittrande diabas och ur kalksten som finns inlagrat på flera nivåer i lagerföljden i berggrunden. De flesta källor uppträder på samma nivå längs bergssidan. Orsaken är att ett mycket tätt lager av omvandlad vulkanisk aska stoppar vattnets vandring nedåt och tvingar det ut till källsprången. Naturtypen är känslig för förändrad hydrologi och hydrokemi.

Bevarandemål: Areal
-Arealen källor med tuffbildning ska vara minst x hektar.

Struktur och funktion

- Krontäckning av träd och buskar ska vara högst x %.
- Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma (det vill säga träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag).
- För de hävdade delarna gäller att minst 95 % av arealen ska vara väl hävdad varje år vid vegetationsperiodens slut (med "väl hävdad" menas som regel att hävden varit så god att ingen skadlig ansamling av förna skett).
- Täta bestånd (mer än 50 % täckning) av de negativa indikatorarterna blåtåtel, vass, eller älgört får inte vara större än x m² (<3 m²/ha).
- Hela arealen ska ha ostörd hydrologi. Alla eventuella diken med avvattande effekt ska vara igenlagda senast år 2030.

Typiska arter

- Förekomsten av typiska kärlväxter ska bibehållas eller öka. Minst x av de typiska kärlväxter ska förekomma i minst y % av provytorna
- Förekomsten av typiska mossarter ska bibehållas eller öka. Minst x av de typiska mossarterna (kalktuffmossa, x) ska förekomma i minst y % av provytorna.

Negativ påverkan: Se "vad kan påverka negativt?" för området som helhet.

Bevarandeåtgärder: Se bevarandeåtgärderna för området som helhet.

Bevarandestatus: Kompletteras när basinventeringen är gjord.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

7230 Rikkärr

Beskrivning: Rikkärr utgörs generellt sett av öppna eller halvöppna fuktiga eller våta miljöer starkt påverkade av kalkhaltigt vatten. I sluttningen ovanför Johanneslund i Fårdala-Kleven finns ett sluttande extremrikkärr med axag, ängsvädd, kåltistel, brudborste, myrtåg, darrgräs, slåtterblomma, kärrknipprot, skogsknipprot, hirsstarr, näbbstarr och tuvstarr. I bottenskiktet dominerar kalktuffmossa. Flera små källor bubblar fram i marken som är mjuk. Kärret är öppet och en röjning av björk och tall gjordes i början av 2000-talet. Kärret kantas av sumpskog i norr där en källbäck med fina kalktuffbildningar rinner fram. Naturtypen är känslig för förändrad hydrologi och igenväxning.

Bevarandemål: Areal
-Arealen rikkärr ska vara minst x(0,3) hektar.

Struktur och funktion
-Täckningsgraden av ristuvor ska inte vara mer x %.
-Vegetationshöjden ska inte vara högre än x cm.
-Utbredningen av fastmattor ska vara minst x % eller öka.
-Utbredningen av mjukmattor ska vara minst x % eller öka.
-Täta bestånd (mer än 50 % täckning) av den negativa indikatorarten vass får inte vara större än x m² (<100 m²/ha).
-Täta bestånd (mer än 50 % täckning) av de negativa indikatorarterna blåtåtel eller älgört får inte vara större än x m² (<20 m²/ha).
-Krontäckning av träd och buskar ska vara mellan 0 och x %.
-Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma (med "vedartad igenväxningsvegetation" menas träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att beteshävden blivit för svag).
-Hela arealen ska ha ostörd hydrologi. Alla eventuella diken med avvattande effekt ska vara igenlagda senast år 2030.

Typiska arter
-Förekomsten av typiska kärlväxtsarter bibehålls eller ökar. Minst x av de typiska kärlväxtsarterna axag, kärrknipprot och näbbstarr ska förekomma i minst y % av provytorna i fastmattorna.
-Förekomsten av typiska mossarterna bibehålls eller ökar. Minst x av de typiska mossarterna ska förekomma i minst y % av provytorna i fastmattorna.

Negativ påverkan: Se "vad kan påverka negativt?" för området som helhet.

Bevarandeåtgärder: Se bevarandeåtgärderna för området som helhet.

Bevarandestatus: Kompletteras när basinventeringen är gjord.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

9020 Boreonemoral ädellövskog*

Beskrivning: Generellt sett förekommer naturtypen på mark som är torr-fuktig och relativt näringsrik. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100%, och ädellövträd utgör minst 50% av grundytan. Viktiga komponenter i trädskiktet är ek, alm, ask, lind och lönn. Inget av trädslagen ek, bergesk, avenbok, (var för sig eller tillsammans) eller bok utgör mer än 50% av grundytan. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd, död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier. Skogens hydrologi får inte vara under stark generell påverkan från markavvattning. Naturtypen har en lång kontinuitet som lövträdbärande mark. Betes- eller slätterbruk har vanligtvis förekommit men områdena är nu igenvuxna. Delar av naturtypen kan pga. av terrängförhållanden, endast varit marginellt påverkade av bete under lång tid. Naturtypen är mycket artrik och rödlistade arter av epifytiska kryptogamer, vedlevande insekter, samt marklevande flora och fauna förekommer. Artsammansättningen varierar med skogens slutenhet.

I Fårdala- Kleven finns äldre skogar som oftast domineras av alm och ask med inslag av andra lövträd. På vissa ställen domineras ek. I buskskiktet finns hassel och ibland hägg, skogstry, olvon och andra bärande och blommande buskar. Kryptogamfloran är rik. Bland kärlväxter finns bl.a. blåsippan, skogsbingel, myskmadra, svart trolldruva, hässleklocka, stinksyska, kransrams, sårläka och vårärt. En stor del av naturtypen betas med nötkreatur. Naturtypen är känslig för bruten kontinuitet i trädskiktet.

Bevarandemål: Areal
-Arealen ädellövskog med rik epifytflora ska vara minst x(12) ha.

Struktur och funktion
-På minst x (90) % av arealen ska andelen ädellövträd i alla skikt utgöra minst x (50) % och finnas i minst två skikt, där den undre skikthöjden är högst 1/2 av den övre.
-Trädskiktets sammansättning ska vara minst x % av respektive trädslag.
-Föryngring av alm och ask i trädskiktet ska nås i minst x (90) % av området.
Fördelningen av nyckelarter i olika åldrar eller diameterklasser ska vara x.
-Det ska finnas minst x st grova och/eller gamla träd per ha.
-Andelen arter av grova träd ska bibehållas eller öka så att x % av arten a, x % av arten b... o.s.v. förekommer bland de grova träden.
-Det får högst finnas x antal granar högre än y meter i naturtypen.
-Utländska trädslag som t.ex. cykomorlönn och ädelgranar får inte finnas i naturtypen.
-Det ska finnas minst x m³ död ved per ha. (Relationen död/levande ved ska vara minst 1/5)

Typiska arter
-Minst x av de typiska lavarerna ska förekomma i minst x % av provytorna.
-Minst x av de typiska mossarna ska förekomma i minst x % av provytorna.
-Minst x av de typiska vedsvamparna ska förekomma i minst x % av provytorna.
-Minst x av de typiska kärlväxterna ska förekomma i minst x % av provytorna.

Negativ påverkan: Se "vad kan påverka negativt?" för området som helhet.

Bevarandeåtgärder: Se bevarandeåtgärder för området som helhet.

Bevarandestatus: Kompletteras när basinventeringen är gjord.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

9070 Trädklädd betesmark

Beskrivning: Naturtypen förekommer generellt sett på fastmark och är torr-blöt och näringsfattig-näringsrik. Träd- och buskskiktets krontäckningsgrad är 30-100% och utgörs av inhemska trädslag. Naturtypen inkluderar betade trädklädda hagmarker och betad skog. Naturtypen ska ha en lång hävdkontinuitet så väl som trädkontinuitet och inslag av gamla träd ska finnas. Bete förekommer normalt i naturtypen. Området ska hysa en från naturvårdssynpunkt värdefull artstock knuten till betespåverkan i fältskiktet och/eller till solbelysta hagmarksträd. Värden knutna till beteshävd finns kvar. Artsammansättningen varierar beroende på geografisk belägenhet och markens produktionsförmåga. I hagmarkerna dominerar lövträd, ofta ek och björk men även lind, ask och i vissa fall tall förekommer. I den betade skogen dominerar oftast barrträd och björk, i södra Sverige även ek/bok. Trädklädda betesmarker med grova solbelysta lövträd är särskilt värdefulla eftersom träden i regel är artrika för fler organismgrupper. I de fall betad skog finns på kalkmark har den ofta en rik marksvampflora som är hävdgynnad. Antalet rödlistade arter som är knutna till naturtypen är högt. Finns det gott om död ved kan även ett stort antal rödlistade arter knutna till sådana substrat finnas i naturtypen. Områden med något lägre krontäckningsgrad än 30% och med mycket höga naturvärden knutna till naturtypen och dess grova lövträd kan klassas som trädklädd betesmark.

I den nordöstra delen av Fårdala- Kleven finns ett parti med trädklädd betesmark. Betesmarken är en blandlövhage med ett flertal äldre lövträd bl.a. en grov ek och en grov alm. I buskskiktet finns nypon, hassel, enstaka en och skogstry. Naturtypen är känslig för igenväxning och bruten kontinuitet i trädskiktet.

Bevarandemål: Areal
-Arealen trädklädda betesmarker ska vara minst x (0,8) ha.

Struktur och funktion
-Minst 95 % av arealen ska vara väl avbetad varje år vid vegetationsperiodens slut (med "väl avbetad" menas som regel att betet varit så hårt att ingen skadlig ansamling av förna skett). Lövförna ska inte ha en täckningsgrad på mer än 5%.
-Negativa indikatorarter ska förekomma med mindre än 5% täckning eller frekvens (Negativa indikatorarter är; hundkex, brännässla, åkertistel, krusskräppa, örnbräken, blåbär, lingon samt grenrör och hässlebrodd).
-Krontäckning av träd och buskar som vuxit upp i välhävda landskap ska vara mellan x % och y % (25 och 40 %). Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma (d.v.s. träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag).
-Antalet hamlade (lövtuktade) träd ska vara minst x stycken.
-I naturtypen ska det finnas minst x stycken grova och x stycken ihåliga lövträd.

Typiska arter
-Förekomsten av typiska kärlväxter ska bibehållas eller öka. Minst x stycken av de typiska kärlväxtarterna ska förekomma i minst y % av provytorna.
-Förekomsten av typiska lavararter ska bibehållas eller öka. Minst x stycken av de typiska lavararterna ska förekomma i minst y % av provytorna.

Negativ påverkan: Se "vad kan påverka negativt?" för området som helhet.

Bevarandeåtgärder: Se bevarandeåtgärderna för området som helhet.

Bevarandestatus: Kompletteras när basinventeringen är gjord.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

9080 Lövsumpskog*

Beskrivning: Naturtypen förekommer generellt sett på näringsrik mark som är fuktig-blöt. Det finns en påverkan från högt grundvatten och översvämning sker normalt årligen. Naturtypen finns på mineraljord, tunna torvtäcken och i vissa fall även på torvmark av lövkärrstorv/vasstorv. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100%, och ask/triviallöv (var för sig eller tillsammans) med undantag av fjällbjörk utgör minst 50% av grundytan. I södra och mellersta delarna av landet utgörs trädskiktet ofta av klibbal och ibland ask. Längre norrut finns mest gråal och glasbjörk och allra längst i norr även asp. Videarter kan förekomma i både träd- och buskskikt. Gran är ett vanligt inslag i naturtypen. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier. Skogens hydrologi får inte vara under stark generell påverkan från markavvattning. Framförallt de översilade skogarna kan hysa en mängd rödlistade arter.

Nedanför rasbranten i Färdala- Kleven står en äldre triviallövskog på flack fuktig mark. Den domineras av björk och klibbal och har inslag av bl.a. rönn. Föryngringen består till stor del av ask. Förekomsten av död ved är stor. I buskskiktet finns hassel och brakved. Älgört dominerar i fältskiktet, i övrigt är vegetationen tämligen blandad med inslag av kärrvegetation (blåtåtel, vitmossor, stråtta, kärr- och sjöfräken), skogskärrsvegetation (springkorn, gullpudra, kärrfibbla, bäckbräsma, dvärghäxört), igenväxningsvegetation (rörflen) och lundflora (lundelm, skogsbingel, myskmadra). Här finns också ett stort bestånd av den sällsynta växten kältistel. Markmossfloran är rik med flera kalkgynnade arter. Naturtypen är känslig för förändrad hydrologi och bruten kontinuitet i trädskiktet.

Bevarandemål: Areal
-Arealen fennoskandisk lövsumpskog ska vara minst x(7,9) ha.

Struktur och funktion
-Lövträdsandelen ska vara minst x % varav andelen beteskänsliga lövträdsarter (sälg, rönn och asp) ska vara minst x %.
-Sumpskogar ska ha en ostörd hydrologi. Det ska inte finnas diken med avvattande effekt.
-Det ska finnas minst x m³ död ved per ha. (Relationen död ved/levande ved ska vara minst 1/5.)

Typiska arter
-Minst x av de typiska kärllväxterna dvärghäxört, gullpudra och bäckbräsma ska förekomma i minst x % av provytorna.
-Minst x av de typiska mossarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.
-Andelen hackspettspår får inte minska inom området utan fortsätta att finnas på minst x st träd.

Negativ påverkan: Se "vad kan påverka negativt?" för området som helhet.

Bevarandeåtgärder: Se bevarandeåtgärderna för området som helhet.

Bevarandestatus: Kompletteras när basinventeringen är gjord.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

9180 Ädellövskog i branter*

Beskrivning: Naturtypen förekommer generellt sett både på basrikt och silikatrikt underlag och återfinns främst i bergsbranter, i blockrika rasavlagringar samt i raviner. Naturtypen omfattar både svala och fuktiga samt torra och varma miljöer. Översilade partier förekommer sällsynt. Trädskiktets krontäckningsgrad är 30-100% och ädellövträd utgör minst 50% av grundytan. Ask, alm, lind, lönn och ek är viktiga komponenter i trädskiktet. Inget av de tre trädslagsexemplen ask/triviallöv (tillsammans eller var för sig) på blöt översilad mark, ek/berge/avenbok (tillsammans eller var för sig) eller bok får överstiga 50% av grundytan. Inslag av triviallöv kan förekomma relativt rikligt. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den har påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier. Områden med stor artrikedom med avseende på rödlistade arter knutna till naturtypen kan klassas till ädellövskog i branter även om ett naturskogstillstånd inte hunnit uppkomma efter ett kontinuitetsbrott. Buskskiktet är ofta väl utvecklat och fältskiktet är ofta av örttyp. Artrik flora och fauna finns både i skuggiga och solexponerade lägen. Epifytrik naturtyp

I Fårdala- Kleven förekommer branter med ask, alm, ek, lönn, hägg, asp, björk, sälg och lind. Linden anses vara en god indikator på lång skoglig kontinuitet i brantmiljöer. I buskskiktet finns hägg, skogstry och måbär. Förekomsten av död ved är bitvis riklig. Här finns bl.a. mörk baronmossa och lunglav. I fältskiktet finns sårläka, hässleklocka och vårärt. Naturtypen är känslig för bruten kontinuitet i trädskiktet.

<i>Bevarandemål:</i>	<p>Areal</p> <p>-Arealen brantädellövskog ska vara minst x(7,3) ha.</p> <p>Struktur och funktion</p> <p>-På minst x (90) % av arealen ska andelen ask, alm, ek, lönn och lind i trädsiktet utgöra minst x (50) % i alla skikt och det ska finnas minst två skikt där det undre skiktets höjd är högst 1/2 av det övre.</p> <p>-Trädsiktets sammansättning ska vara minst x % av respektive trädslag.</p> <p>-Föryngring av ask, alm, ek, lönn och lind i trädsiktet ska nå i minst x (90) % av området. Fördelningen av ask, alm, ek, lönn och lind i olika åldrar eller diameterklasser ska vara x.</p> <p>-Det ska finnas minst x st grova och/eller gamla träd per ha.</p> <p>-Det får högst finnas x antal granar högre än y meter i naturtypen.</p> <p>-Utländska trädslag som t.ex. cykomorlönn och ädelgranar får inte finnas i naturtypen.</p> <p>-Det ska finnas minst x m³ död ved per ha. (Relationen död/levande ved ska vara minst 1/5)</p> <p>Typiska arter</p> <p>-Minst x av de typiska vedsvampsarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.</p> <p>-Minst x av de typiska lavarerna lunglav, korallblylav och gryning filtlav ska förekomma i minst x % av provytorna.</p> <p>-Minst x av de typiska mossarterna skuggsprötmossa, mörk baronmossa, liten baronmossa, piskbaronmossa, fällmossa och porellor ska förekomma i minst x % av provytorna.</p> <p>-Minst x av de typiska kärlväxterna vårärt och hässleklocka ska förekomma i minst x % av provytorna.</p>
<i>Negativ påverkan:</i>	Se "vad kan påverka negativt?" för området som helhet.
<i>Bevarandeåtgärder:</i>	Se bevarandeåtgärderna för området som helhet.
<i>Bevarandestatus:</i>	Kompletteras när basinventeringen är gjord.
<i>Uppföljning:</i>	Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.